

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE UKRAYNA
ARASINDA HUKUKÎ KONULARDA
ADLÎ YARDIMLAŞMA VE İŞBİRLİĞİ
ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti ve Ukrayna (bundan böyle “Âkit Taraflar” olarak anılacaklardır),

İki ülke arasında dostluk bağlarını pekiştirmek ve hukukî konularda karşılıklı adlî yardımlaşmayı, ulusal egemenlik, haklarda eşitlik ve içişlerine karışmama ilkelerine dayanarak yerine getirmek arzusu ile,

Hukukî konularda bir adlî yardımlaşma ve işbirliği anlaşması akdedilmesine karar vermişler ve bu amaçla aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

**KISIM I
GENEL HÜKÜMLER**

**Madde 1
ADLÎ KORUMA**

1. Âkit Tarafların vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Taraf vatandaşları ile aynı şart ve usullerle hak ve menfaatlerinin yasal korunması hakkına sahip olacaklardır.

2. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın ülkesinde hukukî konularda hak ve menfaatlerinin takibi ve korunmasında mahkemelere ve diğer yetkili makamlara, bu Âkit Tarafın vatandaşlarının tâbi olduğu aynı şart ve usullerle serbestçe müracaat hakkına sahip olacaklardır.

3. Âkit Tarafların birinin ülkesinde yönetim merkezi olan ve bu Âkit Tarafın mevzuatına uygun olarak kurulmuş tüzel kişiler, işbu Anlaşmanın hükümlerinden yararlanma hakkına sahip olacaklardır.

Madde 2

Merkezî Makam

1. Âkit Taraflar, işbu Anlaşmaya uygun olarak adli yardım taleplerini yerine getirmek üzere Merkezî Makamlar tayin edeceklerdir.

2. Türkiye Cumhuriyeti tarafından Merkezî Makam Adalet Bakanlığı, Ukrayna tarafından Merkezî Makam Adalet Bakanlığı olarak belirlenmiştir.

3. Âkit Tarafların yetkili makamları, işbu Anlaşmanın uygulanmasında, Merkezî Makamlar aracılığı ile iletişim kuracaklardır.

Madde 3

Lisan

Adli yardım talepleri ve ekleri, talepte bulunan Âkit Taraf dilinde düzenlenecek ve bunlara diğer Âkit Tarafın dilinde veya İngilizce olarak yapılmış onaylı tercümeleri eklenecektir.

Madde 4

Bilgi Teatisi

Âkit Tarafların Adalet Bakanlıkları, talep vukuunda, işbu Anlaşmaya konu teşkil eden hukukî sorunlara ilişkin olarak ülkelerindeki mevzuat ve uygulamalar hakkında birbirlerine karşılıklı olarak bilgi vereceklerdir.

KISIM II
ADLÎ YARDIMLAŞMA

BÖLÜM I
HUKUKÎ KONULARDA ADLÎ YARDIMLAŞMA

Madde 5
Adlî Yardımlaşmanın Kapsamı

Adlî yardımlaşma, yardım istenilen Tarafın mevzuatına aykırı olmadıkça, Âkit Tarafların mevzuatlarında öngörülen, özellikle tarafların, şahitlerin ve bilirkişilerin dinlenmesi, inceleme, keşif, adli tıp incelemesi, belgelerin ibrazı ve iletilmesi ve diğer dava işlemlerini kapsar.

Madde 6
Talebin İçeriği

1. Bir adlî yardım talebi şu hususları ihtiva edecektir:
 - a) Talepte bulunan ve bulunulan makamların adları,
 - b) Delil talep edilen davanın niteliği ve buna ilişkin verilmesi gerekli bütün bilgiler,
 - c) Tarafların isimleri, sürekli adresleri (ikametgâh veya mesken), tâbiyetleri, meslekleri ve varsa temsilcileri,
 - d) Talebin konusu ve yerine getirilmesi için gerekli bilgiler.
2. Adlî yardım talebi ve buna ekli belgeler, imzalanacak ve talep eden makamın resmî mührünü taşıyacaktır.
3. Talepte bulunulan makamca alınan belgenin bu maddenin linci fıkrasına göre düzenlenmemiş olması halinde, talepte bulunulan makam, duruma göre, ya talepte bulunan makamdaki eksik belgelerin tamamlanmasını ister ya da, mevcut belgeleri, tamamlanması için derhal talepte bulunan makama iade eder.

Madde 7

Yerine Getirme Usulü

1. Talepte bulunulan makam, talebin yerine getirilmesi usul ve yöntemleri bakımından kendi devletinin mevzuat hükümlerini uygular. Bununla birlikte, talep eden makamın isteği üzerine, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuatına aykırı olmamak şartıyla talep eden Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen usul hükümlerini uygulayabilir.

2. Talepte bulunulan Âkit Tarafın makamı adlî talebin yerine getirilmesinde yetkili değilse, söz konusu talebi, talepte bulunulan Âkit Tarafın Merkezî Makamına gönderir ve bu Merkezî Makam, talebi, yetkili makamına iletir.

Talep, Merkezî Makamlar aracılığı ile iletilmemiş ise, talebin gönderildiği makam, işbu talebi, kendi Merkezî Makamına iletir. Bu makam gecikmeksizin talebi, talep eden Taraf Merkezî Makamına iade eder ve talebin yerine getirilmediğini sebepleri ile bildirir.

3. Talepte bulunulan Âkit Tarafın Merkezî Makamı, adlî yardım talebinin yerine getirildiğini gösterir belgeleri, talep eden Âkit Tarafın Merkezî Makamına iletir. Talebin tamamen veya kısmen yerine getirilmemesi durumunda da, sebepleri derhal aynı kanaldan talep eden makama bildirilecektir.

Madde 8

Belgelerin Tebliği

1. Bir tebligat talebinde muhatabın tam adresi ve tebliğ edilecek belgeler belirtilecektir.

2. Belgeler tebligat talebinde bildirilen adrese tebliğ edilemediği takdirde, talepte bulunulan makam muhatabın doğru adresinin tespiti için lüzumlu tedbirleri alacaktır. Doğruadresin tespit edilmesinin imkânsızlığı halinde, talepte bulunulan Âkit Taraf, talepte bulunan Âkit Tarafa bilgi verir ve belgeleri bu Tarafa iade eder.

3. Talep alındısı, talepte bulunulan Âkit Tarafın mevzuat gereklerine uygun olarak düzenlenir.

Tebligat alındısında, tebliğ edilen kişinin ismi ile birlikte tebliğ tarihi ve yeri belirtilecektir.

Madde 9 **Tebliğ Masrafı**

Her Âkit Taraf kendi topraklarında adlî yardım talebinin yerine getirilmesi sebebiyle yapılan bütün masrafları üstlenecek ve bu masrafların ödenmesini talep etmeyecektir.

Madde 10 **Adlî Yardım Talebinin Reddi**

Bir adlî yardım talebinin yerine getirilmesi, talepte bulunulan Âkit tarafın egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine aykırı görülürse, reddedilir. Bununla birlikte red gerekçesi diğer Âkit Tarafa yazılı olarak bildirilecektir.

Madde 11 **Ülke Dışından Tanık ve Bilirkişi Celbi**

1. Âkit Taraflardan birinin mahkemesinde görülmekte olan bir dava sırasında, diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden bir tanık veya bilirkişinin bizzat bulunması gerekli addediliyorsa, ilgili kişinin çağrısı ile ilgili bir talep diğer Âkit Tarafın Merkezî Makamına iletilir.

2. Çağrı belgeleri davet edilen şahsın, davete icabet etmemesi halinde cezaî yaptırımlar ihtiva etmeyecektir.

3. Bir Âkit Tarafın vatandaşı olup, diğer Âkit Tarafın mahkemesince tanık veya bilirkişi olarak davada hazır bulunmak üzere çağrılan bir kimse, bu Âkit Tarafın ülkesine girişinden önce işlemiş olduğu suçtan veya herhangi bir fiilinden dolayı hakkında kovuşturma yapılamaz, tutuklanamaz veya diğer herhangi bir şekilde şahsî hürriyetinden mahrum bırakılamaz.

4. Bir tanık veya bilirkiři, daveti yapan mahkeme tarafından hazır bulunmasının gerekli olmadığı hususu kendisine bildirildiğı tarihi takip eden 15 gün içinde talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terketmediğı takdirde işbu dokunulmazlık sona erer. Tanık veya bilirkiřinin kendi elinde olmayan sebeplerle talepte bulunan Âkit Tarafın ülkesini terk etmediğı zaman süreci, öngörülen sürenin kapsamı dışında tutulacaktır.

5. Talepte bulunan mahkeme, davet edilen tanık veya bilirkiřiyi, talepte bulunan Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen şartlar dairesinde yol ve ikamet giderleriyle, bilirkiřilik ücretinin ödeneceğı hususunda haberdar edecektir. Bu kiřilerin talebi üzerine, yol ve ikamet masraflarının karşılanması için sözü edilen mahkemece bir avans ödenecektir.

BÖLÜM II **BELGELER**

Madde 12

Ahvali Şahsîyeye İlişkin Belgeler ile Diğer Belgeler

Âkit Taraflardan birinin mahkemeleri veya diğer yetkili makamlarının talebi üzerine, diğer Âkit Taraf, talepte bulunan Âkit Tarafın vatandaşlarının şahsî hâllerine ilişkin belgelerin, şahsî işleri ve menfaatleri ile ilgili diğer belgelerin tasdikli suretlerini tercümesiz ve ücretsiz gönderecektir.

Madde 13

Belgelerin Geçerliliğı

1. Âkit Tarafların birinin ülkesinde, yetkili makamlar tarafından tanzim edilmiş, verilmiş veya onaylanmış ve resmî mühür taşıyan belgeler ile bunların onaylı örnekleri diğer Âkit tarafın ülkesinde tasdik işlemine tâbi tutulmayacaktır.

2. Bir Âkit Tarafın resmî makamlarınca düzenlenen belgeler, diğer Âkit Tarafın ülkesinde aynı ispat gücüne sahip olacaktır.

BÖLÜM III
YARGILAMA MASRAFLARI VE TEMİNAT(JUDICATUM SOLVI)

Madde 14
Teminattan Muafiyet
(Judicatum Solvi)

1. Âkit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Âkit Tarafın adlî makamları önünde davalara, davacı veya müdahil olarak katıldığında, yabancı olmaları veya bu Âkit Taraf ülkesinde ikametgâh veya meskenleri bulunmaması sebebiyle ne isim altında olursa olsun herhangi bir teminat akçesi istenmeyecektir.

2. İşbu maddenin 1inci fıkrasındaki hükümler tüzel kişilere de uygulanır.

Madde 15
Adlî Masraflardan Muafiyet

1. Her bir Âkit Tarafın vatandaşları diğer Âkit Tarafın mahkemeleri önünde, bu Tarafın vatandaşlarıyla aynı şart ve ölçüde yargılama harç ve masraflarından muaf olmaktan ve ücretsiz adlî müzaheretten faydalanırlar.

2. Söz konusu adlî yardım ve adlî müzaheret, icra işlemleri de dahil olmak üzere davanın tüm işlemlerine uygulanır.

Madde 16
Adlî Müzaheretle İlgili Belgelerin Verilmesi

1. 15inci maddenin hükümlerinden faydalanmak için başvuruda bulunanın şahsî, ailevi ve malvarlığı durumuna mütedair belge, müracaat edenin ikametgâhı veya meskeninin bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamı tarafından verilir.

2. Şayet müracaat edenin her iki Âkit Taraf ülkesinde ikametgâhı veya meskeni mevcut değilse, kendi ülkesinin diplomatik misyon veya konsolosluğu söz konusu belgeyi verebilir.

3. Yargılama harç ve masraflarından muafiyet talebini karara bağlayacak olan adlî makam, işbu Anlaşmanın 2nci maddesinin 3üncü fıkrasında öngörülen yöntemi izleyerek, bu belgeyi vermiş olan makamdaki tamamlayıcı bilgiler talep edebilir.

BÖLÜM IV
KANUNLAR İHTİLÂFI

Madde 17
Mahkemelerin Yetkisi

1. İşbu Anlaşmada aksi öngörülmedikçe, hukukî davaları görmeye, davalının ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın mahkemeleri, yetkili olacaktır. Tüzel kişilerle ilgili davalarda, idare Merkezî temsilciliğinin yahut davalının en yakın irtibat halinde bulunduğu Âkit Tarafın mahkemeleri yetkili olacaktır.

1. Taraflar anlaşmış ise, bir Âkit Tarafın mahkemesi veya mahkemeleri muayyen bir hukukî ilişkiden doğan veya ileride doğabilecek uyuşmazlıkları görmeye yetkili olacaktır. Davalı, davanın esasına girmeden önce yetki itirazında bulunursa söz konusu Âkit Taraf mahkemesi münhasır yetkili olmadıkça yargılamayı durduracaktır.

3. Her iki Âkit Tarafın bu Anlaşmaya göre yetkili kılınan mahkemelerinde, uyuşmazlıkla ilgili dava görülürken, aynı taraflar arasında, aynı konuda ve aynı hukukî sebebe dayalı olarak yeni bir davanın açılması halinde, daha sonraki mahkeme yargılamayı durdurur.

Madde 18
Hukukî Hak ve Fiil Ehliyeti

1. Gerçek kişilerin hukukî hak ve fiil ehliyeti vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukukuna göre belirlenecektir.

2. Tüzel kişilerin hukukî ehliyeti, statülerine göre idare merkezînin bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 19
Ehliyetin Kısıtlanması veya Şahsın Ehliyetsizliğinin Tespiti

1. Bir kimsenin ehliyetinin kısıtlanması veya ehliyetsizliğinin belirlenmesinde, vatandaşı olduğu Âkit Tarafın mahkemeleri yetkili olacak ve bu Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Zorunlu hallerde, Âkit Taraflardan birinin mahkemesi, kendi ülkesinde yaşayan veya meskeni bulunan ve ehliyetinin kısıtlanması veya ehliyetsizliği söz konusu olan diğer Âkit Tarafın bir vatandaşı hakkında, şahsını veya mal varlığını korumak üzere kendiliğinden tedbir alabilir. İşbu tedbirlerle ilgili olarak verilen kararlar, sözü edilen Âkit Tarafın Merkezî Makamına gönderilir.

3. Bu maddenin 1 ve 2nci fıkralarının hükümleri bir kimsenin ehliyetinin kısıtlanmasının sona ermesi yahut şahsın ehliyetinin yeniden ihdası hallerinde de uygulanacaktır.

Madde 20
Gaiplik, Ölmüş Sayılma ve Ölüm Olayının Tespiti

1. Ölmüş sayılma, gaiplik ve ölüm olayının tespiti konularında, şahsın mevcut en son bilgilere göre hayatta olduğu anda vatandaşı bulunduğu Âkit Tarafın mahkemeleri yetkili olacaktır.

2. Âkit Taraflardan birinin mahkemesi, diğer Âkit Tarafın bir vatandaşının,

a) Gaipliğine, ölmüş olduğuna veya ölüm olayının tespitine karar verilmesi öngörülen kimsenin mal varlığının bulunduğu Âkit Tarafın mahkemelerinin, bu mal varlığı ile ilgili olarak, bir karar vermesi gerekmekte ise, mülkiyet veya miras haklarına sahip olan eşin talebi üzerine,

b) Gaipliğine, ölmüş olduğuna veya ölüm olayının tespitine karar verilmesi öngörülen kimsenin karısının/kocasının başvurusu esnasında ülkesinde ikamet ettiği Âkit Tarafın mahkemelerinin bir karar vermesi gerekmekte ise, talebi üzerine,

Ölmüş sayılmasına, gaipliğine veya ölüm olayının tespitine karar verebilir.

3. Ölmüş sayılma, gaiplik ve ölüm olayının tespiti, şahsın mevcut en son bilgilere göre hayatta olduğu anda vatandaşı bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

4. Bu maddenin 2nci fıkrasına göre, bir Âkit Tarafın mahkemesince verilen kararın yasal sonuçları, münhasıran kendi ülke sınırları içinde geçerli olacaktır.

Madde 21

Evlenme

1. Evlenme şartlarına, taraflardan her birinin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır. Bunun yanı sıra ülkesinde evlenmenin tescil edildiği, Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen evlenme engellerine ilişkin şartların da yerine getirilmesi gerekmektedir.

2. Evlenmenin şekli, evliliğin yapıldığı Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 22

Eşlerin Şahsî ve Malî Hakları

1. Her ikisi de aynı vatandaşlıkta olan eşlerin kanunî kişisel ve malî ilişkileri, vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukukuna tâbidir. Eşlerden her birinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olması halinde, kanunî kişisel ve malî ilişkilerine, tarafların müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Eşlerden birinin bir Âkit Taraf ülkesinde, öteki eşin diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmesi durumunda, her ikisi de aynı vatandaşlıkta ise kişisel ve malî ilişkilerine, vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

3. Eşlerden her birinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ve bunlardan birinin bir Âkit Taraf ülkesinde, diğerinin, diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmesi hallerinde kişisel ve malî ilişkilerine tarafların en son müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

4. Bu maddenin 3üncü fıkrasında gösterilen kimselerin, Âkit Tarafların ülkesinde müşterek ikametgâhlarının olmaması halinde, davanın mahkemesinde görüldüğü Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

Madde 23 **Boşanma ve Evliliğin Feshi**

1. Her ikisi de aynı vatandaşlıkta olan eşlerin boşanma ve ayrılık davalarında, başvuru tarihinde vatandaşı oldukları Âkit Tarafın makamları yetkili olacak ve bu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır. Boşanma ve ayrılık davalarında, eşlerin her ikisinin aynı vatandaşlıkta olup, müşterek ikametgâhlarının diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunması durumunda bu Âkit Tarafın makamları davayı görmeye yetkili olacak ve bu Tarafın hukuku uygulanacaktır. Eşlerden her birinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olduğu boşanma ve ayrılık davalarına da, müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Boşanma ve ayrılık hakkında başvurunun yapıldığı tarihte eşlerden her biri Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ve bunlardan birinin ikametgâhı bir Âkit Taraf ülkesinde, diğerinin ikametgâhı diğer Âkit Taraf ülkesinde ise, her iki Âkit Tarafın makamları davayı görmeye yetkili olacaktır. Böyle bir durumda, işbu yetkili makamlar kendi devletlerinin hukukunu uygulayacaktır.

3. Evlenmenin feshi hallerinde, bu Anlaşmanın 21nci maddesine uygun olarak, ülkesinde evlenme akdinin yapıldığı Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır. Bu takdirde mahkemelerin yetkisi, bu maddenin 1 ve 2nci fıkralarına göre belirlenecektir.

Madde 24
Ana, Baba ve Çocuk Hakları

1. Aynı vatandaşlıkta olan ana baba ve çocukların hakları ile birlikte ana, babalık ilişkisinin kurulması ve çocuğun nesebinin reddine ilişkin hususlar, vatandaşı oldukları Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır. Eşlerden birinin, bir Âkit Tarafın vatandaşı, diğer eşin, diğer Âkit Tarafın vatandaşı olması halinde, yukarıda bahsedilen durumlarda, söz konusu kişilerin müşterek ikametgâhlarının bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır.

2. Ana ve babanın ikametgâhı bir Âkit Tarafın ülkesinde ve çocuğun ikametgâhı diğer Âkit Tarafın ülkesinde bulunmakta ise, aralarındaki hukukî ilişkiler, ana babanın millî hukukuna tâbi olacaktır.

3. Ana ve babası evli olmayan çocuğun nesebi, uyumsuzluk mevcut olmadığı takdirde, tarafların millî hukukuna göre belirlenecektir.

4. Bu maddenin 1 ilâ 3. üncü fıkralarında belirtilen konularla ilgili kararın verilmesinde, mevzuatının uygulandığı, Âkit Tarafın makamları yetkili olacaktır. Her iki Âkit Tarafın mevzuatının uygulanmasının mümkün olduğu halde, çocuğun ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın makamları yetkili olacaktır.

5. Davacı ve davalı Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet etmekte ise, aynı Âkit Tarafın makamları, bu maddenin 1 ilâ 3. üncü fıkralarının uygulanmasında ayrıca yetkili olacaktır.

Madde 25
Evlât Edinme

1. Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan ve diğer Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden çocuğun evlât edinilmesinde, çocuk ve evlât edinenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafların hukuku uygulanır.

2. Evlât edinmeye, evlât edinilenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın mevzuatı öngörmekte ise, evlât edinilen ile birlikte kanunî temsilcisinin rızası ve yetkili devlet organının izni şartı aranır.

3. Bir çocuğun eşler tarafından birlikte evlât edinilmesinde, bunlardan biri bir Âkit Tarafın vatandaşı, diğeri diğeri Âkit Tarafın vatandaşı olduğu takdirde, Âkit tarafların her ikisinin mevzuatında öngörülen şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.

4. Bu maddenin 1, 2 ve 3. maddelerinin hükümleri, aynı zamanda, evlât edinme ilişkisinin sona erdirilmesi ve geçersiz kabul edilmesi hakkında da uygulanır.

5. Evlât edinme, evlât edinme ilişkisinin sona erdirilmesi veya geçersiz kabul edilmesi hallerinde, evlât edinilenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın makamları yetkili olacaktır. Evlât edinilen Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olup, aynı zamanda evlât edinenin de ikametgâhının bulunduğu diğeri Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmekte ise, bu Âkit Tarafın makamları da ayrıca yetkili olacaktır.

Madde 26

Vesayet ve Kayyım

1. Âkit Tarafların vatandaşlarına vasi veya kayyım tayin edilmesinde, işbu Anlaşmada aksi öngörülmedikçe, vasi veya kayyım tayini gerekli görülen kimsenin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın kayyım ve vesayet organları yetkili olacaktır. Bu ahvalde, söz konusu Âkit Tarafın hukuku uygulanır. İkametgâhı, meskeni veya mal varlığı diğeri Âkit Taraf ülkesinde bulunan vatandaşlarına, kayyım ve vasi tayin edilmesi hallerinde, bu Âkit Tarafın vesayet ve kayyım organları da ayrıca yetkili olacaktır.

2. Kendisine vasi veya kayyım tayin edilen kimse ile kayyım veya vasi arasındaki kanunî ilişkiler, yetkili vesayet ve kayyım organlarınca, vasi veya kayyımı tayin etmiş olan Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

3. İkametgâhı, meskeni veya mal varlığı diğeri Âkit taraf ülkesinde bulunan kendisine kayyım veya vasi tayin edilmiş kimsenin yararına olarak, kayyım ve vesayetle ilgili tedbir alınması ihtiyacı doğmuş ise, aynı Âkit Tarafın bu maddenin 1. maddesinde belirtilen yetkili vesayet ve kayyım organları, Adalet Bakanlığı aracılığı ile diğeri Âkit Tarafı derhal durumdan haberdar edecektir.

4. Zorunlu hâllerde yukarıda sözü edilen Âkit Tarafın yetkili vesayet ve kayyım organları kendiliğinden gerekli tedbirleri alabilir. Bununla beraber, Adalet Bakanlığı aracılığı ile diğeri Âkit Tarafın bu maddenin 1. maddesinde belirtilen makamlarına söz konusu tedbirler hakkında gecikmeksizin bilgi verir.

Alınmış bulunan tedbirler, yetkili makam tarafından yerlerine yenileri konuluncaya kadar geçerli kalır.

5. Bu maddenin İinci fıkrasında belirtilen makamlar, kendisine vasi veya kayyım tayin edilen kimsenin ikametgâhı, meskeni veya mal varlığının diğer Âkit Taraf ülkesinde bulunması halinde vesayet ve kayyımlik yetkisini, bu Âkit Tarafın yetkili makamlarına bırakabilir. Şu şartla ki; bu yetkilendirme, talepte bulunulan makamların vesayet ve kayyımlik işlerini üstlenmeyi kabul etmeleri ve bunu söz konusu talepte bulunan yetkili makamlara bildirmeleri hâlinde geçerli olacaktır.

6. Bu maddenin Sinci fıkrası uyarınca vesayet ve kayyımlik yetkisini devralmış bulunan makamlar, kayyımlik ve vesayet işlerini kendi devletinin mevzuatı çerçevesinde yerine getirecektir. Bununla birlikte, bu yetkili makamlar, vesayet altında bulunan veya kendisine kayyım tayin edilmiş kimsenin şahsî hallerine ilişkin konularda karar ihdas etmeyecektir.

Madde 27 **Mülkiyet Hakları**

1. Mülkiyet ve aynî haklar, malların ülkesinde bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.

2. Devlet siciline kaydı gereken ulaşım araçları üzerindeki mülkiyet haklarına, yetkili makamlarınca ulaşım araçlarının ülkesinde sicile kaydedildiği Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

3. Taşınır mallar üzerindeki mülkiyet veya diğer aynî hakların kazanılması ve sona erdirilmesine, bu hakkın doğumu veya sona ermesine neden oluşturan bir işlemin yapıldığı ya da hakkın kaybedildiği anda malların bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanacaktır. Bir sözleşmeye dayanan mülkiyet yahut diğer aynî hakların iktisabı ve sona erdirilmesi, taraflar başka suretle anlaşmadıkları takdirde, sözleşmenin yapıldığı yer hukukuna tâbi olacaktır.

Madde 28
Sözleşmede Şekil

1. Sözleşmenin şekli, yapıldığı Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.
2. Mülkiyet ve aynî haklara ilişkin sözleşmenin şekline, malların bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

Madde 29
Zararların Tazmini

1. Sözleşme ve diğer hukukî işlemler dışında doğan zararların tazminiyle ilgili borç ilişkilerine, tazminat talebine mesnet teşkil eden fiil veya olayın meydana geldiği Âkit Tarafın hukuku uygulanır.
2. Şayet zarara sebebiyet veren kişi ile zarar gören Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olup da, diğer Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet etmekte ise, dava başvurusunun yapıldığı mahkemece, bu kişilerin vatandaşı olduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır.
3. Bu maddenin 1 ve 2nci fıkralarında belirtilen hâllerde, zararın tazmini talebine neden oluşturan fiil veya olayın vuku bulduğu Âkit Tarafın mahkemesi yetkili olacaktır. Bunun yanı sıra zarar gören, davalının ikametgâhının bulunduğu Âkit Taraf mahkemesinde de dava açabilir.

Madde 30
Miras

1. Menkul terekeye ilişkin kanunî işlemler, miras bırakanın en son ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbidir.
2. Gayrimenkul tereke hakkında kanunî işlemlerde, gayrimenkul malın bulunduğu Âkit Tarafın hukuku uygulanır.

3. Âkit Taraflardan her birinin vatandaşları, her iki Âkit Tarafın mevzuatında yabancılar için getirilen kısıtlamalar ayrık tutulmak üzere, ölüm durumunda, diğer Âkit Tarafın ülkesinde miras mevzuatı uyarınca, bu tarafın vatandaşlarıyla aynı ölçüde ve aynı şartlarla, miras yolu ile mal ve diğer hakları iktisap veya satış hakkını edinebilirler.

Madde 31 **Terekenin Devlete İntikali**

Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan miras bırakanın, diğer Âkit Tarafın ülkesinde mirasçıları bulunmadığı takdirde, menkul ve gayrimenkul terekesi, bu malların bulunduğu Devlete intikal eder.

Madde 32 **Vasiyetnamenin Şekli**

Vasiyetnamenin şekli, vasiyetnamenin düzenlendiği tarihe göre, mirasçının vatandaşı olduğu Âkit Tarafın hukukuna tâbi olacaktır. Bununla birlikte, vasiyetnamenin düzenlendiği Âkit Tarafın hukukunda öngörülen şekle bağlı olması şartı da aranacaktır. Bu hüküm aynı zamanda vasiyetnamenin iptali veya değiştirilmesi hakkında da uygulanır.

Madde 33 **Miras Davalarında Yetki**

1. Bu maddenin 2nci fıkrasında öngörülen durumlar hariç olmak üzere, menkul malların mirası ile ilgili işlemler, miras bırakanın son ikametgâhının bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından yerine getirilir.

2. Şayet miras bırakılan tüm menkul malların bulunduğu Âkit Tarafın ülkesinde, miras bırakanın ikametgâhı yoksa, tüm mirasçıların muvafakati ile, mirasçının veya lehine vasiyet yapılan kişinin talebi üzerine, mirasla ilgili işlemler bu aynı Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından yerine getirilir.

3. Gayrimenkul malların mirası ile ilgili işlemler bu malların bulunduğu Âkit Tarafın yetkili makamları tarafından yerine getirilir.

4. Bu maddenin hükümleri, aynı zamanda miras durumuyla ilgili uyuşmazlıklar hakkında da uygulanır.

Madde 34

Terekenin Korunmasına Yönelik Tedbirler

Âkit Taraflardan her birinin yetkili makamları, diğer Âkit Tarafın bir vatandaşı tarafından kendi ülkesinde bırakılmış bulunan tereke mallarının korunması için kendi mevzuatları çerçevesinde gerekli tedbirleri uygular.

BÖLÜM V

HUKUKÎ KONULARDAKİ KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

Madde 35

Hukukî Konulara ilişkin Kararlar ile Tazminata İlişkin Cezaî Konularda Verilmiş Kararların Tanınması ve Tenfizi

1. Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Taraf ülkesinde verilmiş aşağıdaki kararları, işbu Anlaşmada öngörülen hükümler altında tanıyacak ve tenfiz edecektir.

a) Hukukî konulara ilişkin adli kararlar,

b) Tazminata ilişkin olarak cezaî konularda verilmiş kararlar.

2. Âkit Taraflarca sadece işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra verilen kesinleşmiş adli kararlar tanınacak ve tenfiz edilecektir.

Madde 36
Kararların Tanınması ve Tenfizi Şartları

İşbu Anlaşmanın 35inci maddesinde belirtilen kararlar, aşağıdaki şartları haiz olmaları halinde diğer Âkit Tarafın ülkesinde tanınır ve tenfiz edilir:

- a) Karar, verildiği Âkit Tarafın kanunlarına göre kesinleşmiş ve icra edilebilir olmalıdır;
- b) Kararın verildiği Âkit Tarafın kanunlarına göre, davalı taraf, usulüne uygun surette mahkemeye davet edilmiş olmalıdır,
- c) Davanın tarafları iddia ve savunma hakkından mahrum edilmemiş ve usulüne uygun olarak mahkemeye çağırılmış bulunmalı ve kendilerine iddialarını ileri sürme ve savunmaya imkânsızlıkları halinde temsil edilebilme fırsatı verilmiş olmalıdır,
- d) Kararın tanınmasının ve tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın ülkesinde aynı konuda ve aynı taraflar arasında, daha önceden verilip kesinleşmiş bir mahkeme kararı mevcut bulunmamalıdır.
- e) Kararın tanınmasının ve tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın yargı organlarında açılmış aynı taraflara, aynı sebeplere ve aynı konuya dayanan bir dava mevcut bulunmamalıdır.
- f) Karar, tanınması ve tenfizi talep edilen Âkit Tarafın kamu düzeni ve temel hukuk ilkelerine uygunluk arz etmelidir.

Madde 37
Kararların Tenfizi Taleplerinin İncelenmesi

1. Kararların tenfizi taleplerinin incelenmesinde, tenfizin talep edildiği Âkit Taraf mahkemeleri yetkili olacak ve talep, söz konusu mahkemelere doğrudan yapılacaktır.

2. Talep için gerekli görülen unsurlar, tenfizin yapılacağı Âkit Tarafın hukukuna göre belirlenecektir.

3. Tenfiz talebine aşağıdaki belgeler eklenir:

a) Kararın mahkemece tasdik edilmiş bir örneği, karar metninde bir açıklık mevcut değilse, kararın kesinleşmiş olduğunu tevsik eden bir belge ile icra kuvvetini haiz olduğuna dair bir şerh,

b) Yargılamaya katılmayan davalı veya davalı temsilcisinin en az bir defa süresi içinde ve usulüne uygun bir şekilde mahkemeye çağrıldığını tevsik eden bir belge,

c) Bu maddenin 3üncü fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde gösterilen belgelerin onaylı tercümeleri,

4. Mahkemenin tenfiz talebinin konusu ile ilgili olarak tereddüt etmesi durumunda, kararın tenfizi için başvuruda bulunan kişiden açıklama isteyebileceği gibi aleyhine talepte bulunan borçlu hakkında da araştırma yapabilir. Ve temin edilmesi mümkün olduğu takdirde, kararı veren mahkemeden ilave belgeler isteyebilir.

Madde 38

Tanıma ve Tenfiz Usulü

1. Kararların tanınması ve tenfizine ilişkin usule, tanıma ve tenfizin talep edildiği Âkit Tarafın mevzuatı uygulanır.

2. İşbu Anlaşmanın uygulanmasında, tanıma ve tenfizin talep edildiği makam, davanın aslı ile bağlı olup, sadece bu Anlaşmada öngörülen şartların yerine getirilip getirilmediğini inceler.

Madde 39
Sulh Anlaşmaları

Bu Anlaşmanın 35 ila 38inci maddelerindeki hükümler, mahkemeler tarafından tasdik edilmiş sulh anlaşmalarına da uygulanacaktır.

Madde 40
Para ve Eşyanın Transferi

Bu Anlaşmanın kararların tanınması ve tenfizine ilişkin hükümleri, Âkit Tarafların adlî bir icra işlemi sonucu elde edilen para ve eşyanın yabancı bir ülkeye transferi hakkında iç mevzuatına hâlel getirmez.

KISIM III
NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 41
Uyuzmazlıkların Çözümü

İşbu Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunlar diplomatik yoldan çözümlenecektir.

Madde 42

İşbu Anlaşma onaylanacak ve onay belgelerinin teati edilmesini müteakip 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.

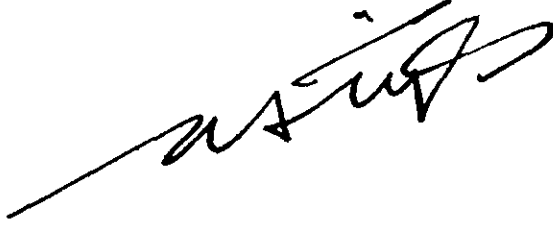
Madde 43

İşbu Anlaşma süresiz olarak yürürlükte kalacaktır. Bununla birlikte Âkit Taraflardan her biri, diğer Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle her zaman Anlaşmayı feshedebilir.

Fesih, diğer Âkit tarafın bu konudaki yazılı bildirimi aldığı tarihten 6 ay sonra geçerlilik kazanacaktır.

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanıp mühürlenmiştir.

İşbu Anlaşma, Ankara'da 23 Kasım 2000 günü üç lisanda, Türkçe, Ukraynaca ve İngilizce olarak ikişer nüsha halinde düzenlenmiş olup bu metinlerin hepsi aynı derecede geçerlidir. Yorumda aykırılık halinde, İngilizce metin esas alınacaktır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADINA**

**UKRAYNA
ADINA**

**AGREEMENT BETWEEN
THE REPUBLIC OF TURKEY AND UKRAINE
ON LEGAL ASSISTANCE AND COOPERATION
IN CIVIL MATTERS**

The Republic of Turkey and Ukraine hereinafter referred to as "Contracting Parties",

Desirous of further promoting friendly relations and of rendering mutual assistance in civil matters on the basis of the principles of national sovereignty, equality of rights and of non- interference in the internal affairs,

Have decided to conclude a Agreement on legal assistance and co-operation in civil matters and agreed as follows:

**CHAPTER I
GENERAL PROVISIONS**

**Article 1
Legal Protection**

1. Nationals of the Contracting Parties shall be entitled to equal legal protection with respect to their rights and interests in civil matters in the territory of the other Party on the same terms and conditions as if they themselves were national of in that Contracting Party.

2. Nationals of the Contracting Parties shall be entitled to free access to courts and other competent authorities to lodge claims in civil matters on the same terms and conditions as if they themselves were national of that Contracting Party.

3. Legal persons whose central administration are located in the territory of one of the Contracting Parties and have been set up in accordance with the law of that Contracting Party, shall be entitled to enjoy the provisions of the present Agreement.

Article 2

Central Authority

1. The Contracting Parties shall designate Central Authorities to render legal assistance to each other in accordance with the present Agreement.

2. The Central Authority on the part of the Republic of Turkey is the Ministry of Justice of the Republic Turkey, on the part of Ukraine-the Ministry of Justice of Ukraine.

3. The competent authorities of the Contracting Parties shall communicate through their Central Authorities for the implementation of the present Agreement.

Article 3

Language

1. Requests for legal assistance and their annexes shall be drawn up in the language of the requesting Contracting Party accompanied by certified copies of translation into the language of the other Contracting Party or into English.

Article 4

Exchange of Information

The Ministries of Justice of the Contracting Parties shall, upon request, give each other mutual information on the law and practices of their countries regarding the legal problems that constitute subject to the present Agreement.

CHAPTER II **LEGAL ASSISTANCE**

SECTION I **LEGAL ASSISTANCE IN CIVIL MATTERS**

Article 5 **Scope of Legal Assistance**

Legal assistance will include the performance of acts of judicial procedure provided by the legislation of the Contracting Parties, especially, hearing of parties, witnesses, experts, performance of examination and forensic survey, service and transmission of documents, and other legal actions unless it is contrary to the legislation of the requested Parties.

Article 6 **Content of the Request**

1. A request for legal assistance shall specify:

- a) The names of the requesting and requested authorities,
- b) The nature of proceedings for which the evidence is required, giving all necessary information in regard thereto;
- c) The names, permanent addresses (domicile or residence), nationalities and professions of the parties to the proceedings and their representatives if any;
- d) Information necessary for the subject matter and execution of the request.

2. A request for legal assistance and its supporting documents shall be signed and officially sealed by the requesting authority.

3. If the requested authority considers that the request does not comply with the Paragraph 1 of this Article, the requested authority, depending on the situation, shall either ask the requesting authority to complete the request or immediately return it to the requesting authority for completion.

Article 7
Procedure of Execution

1. The requested authority which executes a request apply its own law as to the methods and procedures to be followed. However, it may, upon the demand of the requesting authority, follow the procedure stipulated by the law of the requesting Contracting Party unless this is incompatible with the internal law.

2. If the authority of the requested Contracting Party to whom the request has been transmitted is not competent to execute it, this authority shall return the request to the Central Authority of the requested Contracting Party, and that Central Authority shall transmit the request to its competent authority.

If the request is not communicated through the Central Authorities of the Contracting Parties, then the authority to whom the request has been sent shall forward the request to its Central Authority, which shall, without any delay, return the request to the Central Authority of the requesting Contracting Party and inform the latter of reasons for refusal of the request.

3. The Central Authority of the requested Contracting Party shall send the documents establishing the execution of the request to the Central Authority of the requesting Contracting Party. In every instance where the request is not executed in whole or in part, the requesting authority shall be informed immediately through the same channel and advised of the reasons.

Article 8
Service of Documents

1. A request for service of documents shall specify the full address of the addressee and the documents to be served.

2. If the document can not be served to the address specified in the request for service, the requested authority shall take necessary measures for the establishment of the full address. If it is impossible to establish the true address, the requested Contracting Party shall inform the requesting Contracting Party thereof, and shall return the document to the latter.

3. The certificate of service shall be drawn up in accordance with the requirements of the law of the requested Contracting Party.

Date and place of the service as well as the name of the person who received the documents must be indicated in the certificate of service.

Article 9
Cost of Service of Documents

Each Contracting Party shall bear all the costs incurred in its territory for the execution of a request and shall not claim the reimbursement thereof.

Article 10
Refusal of Rendering Legal Assistance

Legal assistance shall not be rendered if it is deemed that granting such a legal assistance would prejudice sovereignty, security or public order of the requested Contracting Party. However, the other Contracting Party shall be informed of the reasons for refusal in written form.

Article 11
Summoning Witness and Expert Abroad

1. During the proceeding of a case within the territory of any Contracting Parties, if it is deemed necessary for a witness or an expert residing within the territory of the other Contracting Party to appear before the court, a request to summon the person concerned shall be forwarded to the Central Authority of the latter Contracting Party.

2. The summons shall not contain sanctions in case of non-appearance of the summoned person.

3. A person who is a national of a Contracting Party and who is summoned by name by a court in the other Contracting Party, in order to appear as a witness or expert in proceedings in that Contracting Party shall not be liable to prosecution or detention or subjected to any other restriction on his personal liberty, in the territory of that Contracting Party in respect of any act or conviction occurring before his arrival in that Contracting Party.

4. If a witness or an expert, does not leave the territory of the requesting Contracting Party within 15 consecutive days following the notification made by the court which summoned him/her, that his/her presence is no longer required, such

immunity shall cease. The period during which the witness or the expert has not been able to leave the territory of the requesting Contracting Party for reasons out of his control, shall be excluded from this period.

5. The requesting court shall inform the witness or the expert summoned, that the travel expenses, subsistence allowances and expertise fees shall be refunded in accordance with the rules laid down in the legislation of the requesting Contracting Party. Upon request of such persons, an advance for travel and subsistence expenses shall be paid by the requesting court.

SECTION II **DOCUMENTS**

Article 12 **Documents related to Personal Status and Other Documents**

Upon request of the courts or other competent authorities of one of the Contracting Parties, other Contracting Party shall forward authenticated copies of personal status certificates, other documents relating to personal affairs and interests of the nationals of the requesting Contracting Party, without translation and charge.

Article 13 **Validity of Documents**

1. Documents drawn up, issued or certified and officially sealed in one of the Contracting Parties' territory or their authenticated copies, shall not be subject to legalisation in the territory of the other Contracting Party.

2. Documents issued by the official authorities of a Contracting Party shall have the same probative force in the territory of the other Contracting Party.

SECTION III

SECURITY (JUDICATUM SOLVI) AND COSTS OF PROCEEDINGS

Article 14

Exemption From Payment of Security (Judicatum Solvi)

1. No security (Judicatum Solvi) of any kind may be required by reason only of their foreign nationality or of their not being domiciled or resident in the Contracting Party in which proceeding are commenced, from persons habitually resident in the Contracting Party who are plaintiffs or parties intervening in proceedings before the courts of the other Contracting Party.

2. The provisions of the Paragraph 1 of this Article shall also apply to legal persons.

Article 15

Exemption From Legal Costs

1. Nationals of either of the Contracting Party shall be entitled to benefit exemption from judicial charges and costs, and be granted legal aid free of charge before the courts of the other Contracting Party on the same terms and conditions as its nationals.

2. Such judicial assistance and legal aid shall apply to all proceedings of a case, including enforcement proceedings.

Article 16

Issuing Documents of Legal Aid

1. The certificate relating to the personal and marital status and the assets of the person applying to benefit from the provision of Article 15, shall be issued by the competent authority of the Contracting Party where the applicant's domicile or residence is located.

2. If an applicant has no domicile or residence in the territory of one of the Contracting Parties, diplomatic mission or consular agency of his/her country may issue such certificate.

3. The judicial authority may, upon application for exemption from judicial charges and costs, ask for additional information from the authority which issued such certificate by following method provided in the paragraph 3 of Article 2 of the present Agreement.

SECTION IV **CONFLICT OF LAWS**

Article 17 **Jurisdiction of Courts**

1. Unless otherwise provided in this Agreement, the courts of the Contracting Parties where the defendant is habitually resident, shall have jurisdiction to settle any dispute which has arisen in connection with civil cases. For cases relating to legal persons the courts of the Contracting Parties where the legal person has its central administration or its place of business shall have jurisdiction to determine the dispute.

2. If the parties have agreed, court or courts of a Contracting Party shall have jurisdiction to settle any dispute which has arisen or may arise in connection with a particular legal relationship. Where the defendant contests jurisdiction no later than at the time of the first defence on the merits the court in that Contracting Party shall decline its proceedings unless it has exclusive jurisdiction.

3. Where proceedings between the parties are pending before courts of the Contracting Parties, under the provisions of the agreement, if a new action is brought by the same parties and having the same causes of action, the latter court shall decline the proceedings.

Article 18

Legal Rights and Legal Capacity

1. Legal rights and legal capacity of natural persons shall be governed by the legislation of the Contracting Party of nationality.

2. Legal capacity of legal persons shall be governed by the legislation of the Contracting Party within whose territory its central administration is situated according to its status.

Article 19
**Limitation of Legal Capacity or
Determination of Person's Incapacity**

1. The courts of the Contracting Party of nationality shall be competent and the legislation of that Contracting Party shall be implemented to limit legal capacity or determine incapacity of a person.

2. When necessary, the court of one of the Contracting Parties may take measures on its own motion, to protect the person and property of a national of the other Contracting Party who lives and has residence in its territory and whose incapacity and limitation of capacity is under consideration. Judgements relating to such measures shall be forwarded to the Central Authority of the latter Contracting Party.

3. Provisions of the Paragraphs 1 and 2 of this Article shall be applied to the termination of limitation of capacity of a person or to the re-establishment of the person's capacity.

Article 20
**Determination of Obscurity, Stating as Dead and
Establishment of the Fact of Death**

1. For determination of obscurity, stating as dead and establishment of the fact of death, court of the Contracting Party whose national the deceased was, shall be competent according to the latest available data.

2. The court of any of the Contracting Parties may decide a national of the other Contracting Party as obscure, state as dead or establish the fact of his/her death:

a) If the courts of the Contracting Party where the person subject to determination of obscurity, stating as dead or establishment of the fact of his/her death has property in its territory, should make a decision regarding this property, upon request of the spouse having property and inheritance rights,

b) Upon request of the husband/wife of the person subject to determination of obscurity, stating as dead or establishment of the fact of his/her death, residing in the territory of the Contracting Party during application whose courts should come to a decision.

3. Determination of obscurity, stating as dead or establishment of the fact of his/her death shall be governed by the law of the Contracting Party where that person is its national according to the latest available data.

4. The decision reached by the court of any Contracting Party, according with paragraph 2 of this Article, shall have legal consequences exclusively within its own territory.

Article 21 **Marriage**

1. Marriage conditions shall be determined for the nationals of each of the Contracting Parties by their respective legislation. Besides this, the conditions regarding obstacles for marriage set out in the legislation of the Contracting Party where the marriage is registered, shall also be respected.

2. The form of marriage shall be governed by the legislation of the Contracting Party where the marriage is concluded.

Article 22 **Personal and Property Rights of Spouses**

1. Personal and property legal relations of both spouses having the same nationality shall be governed by the legislation of the Contracting Party whose national they are. If one of the spouses is a national of one of the Contracting Parties and the other spouse is a national of the other, the personal and property relations of them shall be governed by the legislation of the Contracting Party where they have a common residence.

2. If both spouses have the same nationality and one of them resides within the territory of one of the Contracting Parties and the other spouse within the territory of the other Contracting Party, their personal and property rights shall be governed by the legislation of the Contracting Party, whose nationals they are.

3. If one of the spouses is a national and resident of one of the Contracting Parties and the other one is a national and resident of the other Contracting Party, their personal and property rights shall be governed by the legislation of the Contracting Party, where their latest common residence was located.

4. If the persons indicated in the paragraph 3 of this Article have no common residence within territories of the Contracting Parties, the legislation of the Contracting Party whose court is proceeding with the case shall be implemented.

Article 23
Divorce and Annulment of Marriage

1. In the divorce and separation cases of spouses having the same nationality the authorities of the Contracting Party, whose national they are on the date of application shall be competent and the legislation of that Contracting Party shall be implemented. In divorce and separation cases of the spouses having the same nationality and residing within the territory of the other Contracting Party, the competent authorities of that Contracting Party shall also be competent to proceed with the case and shall implement its legislation. If one of the spouses is a national of one of the Contracting Parties and the other one is the national of the other, the divorce and separation cases shall be governed by the legislation of the Contracting Party within the territory of which they have a common residence.

2. If on the date of the application of divorce and separation cases, any of the spouses is a national of one of the Contracting Parties and the other one is a national of the other Contracting Party and one of them resides within the territory of one Contracting Party, then the competent authorities of both Contracting Parties shall have jurisdiction to proceed with the case. In this case they shall implement their own legislation.

3. In cases of annulment of a marriage, the legislation of the Contracting Party on the territory of which the marriage was concluded shall be implemented in accordance with Article 21 of this Agreement. When doing so, jurisdiction of courts shall be determined in accordance with paragraphs 1 and 2 of this Article.

Article 24
Rights of Parents and Child

1. Cases establishing parenthood and contesting child's parentage as well as the rights of parents and children having the same nationality shall be governed by the legislation of the Contracting Party, whose nationals they are. If one of the spouses has the nationality of one of the Contracting Party and the other has the nationality of the other aforementioned cases shall be governed by the legislation of the Contracting Party where they have a common residence.

2. If the residence of the parents is within the territory of one of the Contracting Parties and child's residence is within the territory of the other Contracting Party their legal interrelations shall be governed by parents' national legislation.

3. The parentage of the child whose parents are not married, shall be determined under the legislation of the Contracting Parties, unless there is a dispute.

4. In reaching a decision for questions indicated in paragraph 1 through 3 of this Article, authorities of the Contracting Party, whose legislation is to be implemented, shall be competent. When it is possible to implement the legislation of both Contracting Parties, authorities of the Contracting Party, on the territory of which the child resides shall be competent.

5. If the claimant and defendant reside within the territory of one of the Contracting Parties, the authorities of that Contracting Party shall also be competent for the implementation of the paragraphs 1-3 this Article.

Article 25

Adoption of Child

1. The adoption of a child who is the national of one of the Contracting Parties and resides within the territory of other Contracting Party shall be governed by the legislation of the Contracting Party whose national the child and the adopter are.

2. The consent of the adopted and the consent of his/her legal representatives and the permit of a competent state organ are sought if the legislation of the Contracting Party, whose national the adopted is, required for adoption.

3. If a child is adopted by both spouses each of whom, possessing the nationality of one the Contracting Parties, requirements provided by legislation of both Contracting Parties shall be met.

4. Provisions of paragraphs 1,2 and 3 of this Article are applicable also to the cancellation of adoption and to the recognition of its invalidity.

5. In cases of adoption, cancellation of adoption and annulment of adoption, authorities of the Contracting Party whose national the adopted is, shall be competent. If the adopted possesses the nationality of one of the Contracting Parties but resides within the territory of the other Contracting Party wherein the adopter also has his/her residence, the competent authority of this other Contracting Party shall also be competent.

Article 26

Trusteeship and Tutelage

1. Unless the contrary is stipulated in this Agreement, to appoint a trustee or a tutor to the nationals of one of the Contracting Parties, the tutelage and trusteeship organs of the Contracting Party of the person who is in need of tutelage and trusteeship, shall be competent.

2. Legal relations between a trustee or tutor and the person under trusteeship or tutelage shall be determined by the legislation of the Contracting Party whose competent authorities for trusteeship and tutelage had appointed the trustee or the tutor.

3. If it has become necessary to take measures relating trusteeship and tutelage, for the benefit of a person having his/her domicile, habitual residence or property located within the territory of the other Contracting Party and to whom a trustee or tutor has been appointed, competent trusteeship and tutelage organs mentioned in paragraph 1 of this article of the same Contracting Party shall inform promptly the other Contracting Party through the Ministry of Justice.

4. Where necessary, the competent trusteeship and tutelage organs of the aforementioned Contracting Party may take the necessary measures on their own motion. However they shall inform promptly the authorities of the other Contracting Party mentioned in paragraph 1 of this article, through the Ministry of Justice. The implemented arrangements remain valid until the competent authorities take some other decision.

5. The authorities mentioned in the paragraph 1 of this Article may confer the competence of the trusteeship and tutelage to the competent authorities of the Contracting Party, the person to whom a trustee and a tutor has been appointed has domicile, habitual residence or property located within the territory of that Contracting Party. However the conferring of such competence shall be valid after the acceptance of trusteeship and tutelage and information given to the requesting competent authorities, by the requested authorities.

6. The competent authorities who have taken the trusteeship or tutelage according to paragraph 5 of this article, shall implement the trusteeship or tutelage proceedings in the framework of the legislation of their State. However, these competent authorities shall not take a decision on issues concerning personal status of the person under trusteeship or tutelage.

Article 27
Property Rights

1. Real and property rights shall be governed by the legislation of the Contracting Party within whose territory they are located.

2. The right of property for transport vehicles which are subject to recording in the state registry shall be determined by the legislation of the Contracting Party within whose territory they are registered by the competent authorities.

3. The legislation of the Contracting Party in whose territory the property located at the time of the act which caused the acquisition and termination of this right, shall be applied to the acquisition and termination of ownership and the other real rights on movable property. Acquisition and termination of ownership or other real rights depending on an agreement shall be governed by the law of the place of agreement, unless the parties agree to the contrary.

Article 28
Form of the Agreement

1. The form of the agreement shall be governed by the legislation of the Contracting Party within whose territory it was concluded.

2. The form of agreement concerning ownership and real property shall be governed by the legislation of the Contracting Party within whose territory reality is located.

Article 29
Compensation for Damages

1. Obligations for compensation for damages, apart from those out of contracts and of other legal actions, shall be governed by the legislation of the Contracting Party within whose territory the action or the event that constitutes a ground for the compensation claim took place.

2. If a person who has caused damage and the injured are nationals of one of the Contracting Parties and residing in the other Contracting Party temporarily, the legislation of that Contracting Party whose nationals they are, shall be implemented by the court where the application was submitted.

3. In cases mentioned in paragraphs 1 and 2 of this Article, the court of the Contracting Party, within whose territory the action or the event that constitutes a ground for the compensation claim took place shall have jurisdiction. Besides this, the injured party may also commence an action in the court of the Contracting Party where the defendant has residence.

Article 30

Right of Inheritance

1. Legal proceedings regarding movable estate shall be governed by the legislation of the Contracting Party where the deceased had his latest residence.

2. Legal proceedings regarding real estate shall be governed by the legislation of the Contracting Party where the immovable is located.

3. With the exception of the restrictions imposed on foreigners in the legislation of the Contracting Parties, nationals of each of the Contracting Parties may in case of death, acquire property and other rights through inheritance, on the same conditions and to the extent of the nationals of that Contracting Party.

Article 31

Transfer of Inherited Property to the State

If deceased national of one of the Contracting Parties has no inheritors in the territory of the other Contracting Party, his/her movable and immovable property shall be transferred to the ownership of the State within the territory of which they are located.

Article 32
The Form of Testament

The form of the testament shall be governed by the legislation of the Contracting Party whose national the inheritor was as to the date when the testament drawn up. Besides this, the conditions laid down in the legislation of the Contracting Party where the testament was drawn up shall be respected. This provision shall also be applied to the cancellation and amendment of the testament.

Article 33
Competence in Cases of Inheritance

1. With the exception of the situation mentioned in the paragraph 2 of this article, proceedings regarding the inheritance of movable property shall be effected by the competent authorities of the Contracting Party where the deceased had his latest residence.

2. If in the territory of the Contracting Party where all the inherited movable property is located and the deceased had no residence, proceedings regarding inheritance shall be affected by the authorities of this Contracting Party, with the consent of all the successors and upon request of the successor or the beneficiary of the testament.

3. Proceedings regarding inheritance of real property shall be affected by the competent authorities of the Contracting Party where the property is located.

4. The Provisions of this Article shall also be applied to disputes regarding inheritance.

Article 34
Measures to Protect Inheritance

The competent authorities of any of the Contracting Parties shall, under their legislation, apply the necessary measures for protection of the inherited property left by a national of the other Contracting Party in its territory.

SECTION V
RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF JUDGMENT
IN CIVIL MATTERS

Article 35
Recognition and Enforcement of
Judgement in Civil Cases and
Criminal Judgements with Respect to Compensation

1. Any of the Contracting Parties shall recognise and enforce the following judgements rendered in the territory of the other Contracting Party in accordance with the provisions of the present Agreement:

- a) Judgements concerning civil matters,
- b) Criminal judgements with respect to compensation.

2. Only final decisions rendered after entry into force of this Agreement shall be recognized and enforced by the Contracting Parties.

Article 36
Conditions for Recognition and Enforcement of Judgements

Judgements mentioned in Article 35 of the present Agreement shall be recognized and enforced in the other Contracting Party, subject to the following conditions:

a) A judgement rendered in any of the Contracting Parties should be final and enforceable in its territory.

b) The defendant should have been duly served of summons according to the law of the Contracting Party on which the judgement is rendered.

c) The parties of the proceedings should not have been duly served of notice to appear before court and given opportunity to be represented where themselves have been unable to lodge claim and defend.

d) There should not exist a finalized court decision rendered within the same subject and for the same parties in the territory of the Contracting Party of which recognition and enforcement is sought.

e) There should not exist a proceeding pending based on the same facts and having the same purpose and with regard to the same parties before the judicial authority of such Contracting Party of which recognition and enforcement is sought.

f) Such a judgement is compatible with the basic principles of the law and of public order of the Contracting Party of which recognition and enforcement is sought.

Article 37

Examination of Applications to Enforce Judgements

1. Examinations of applications to enforce judgements is in competence of the courts of the Contracting Party on whose territory the judgement is to be executed and shall be made directly to the said courts.

2. Requisite elements of the application shall be determined by the legislation of the Contracting Party within whose territory the execution is to be performed.

3. The following documents are to be attached to the application to enforce:

a) A copy of judgement attested by the court, an official document confirming that the judgement is final, if this is not indicated in that judgement as well as a reference concerning its execution.

b) In cases where the defendant or the representative of him/her has not taken part in the procedure, a document proving at least that a call to the court was made in due time and in proper form.

c) Attested translation of documents indicated in the subparagraphs (a) and (b) of Paragraph 3 of this Article.

4. With Court's doubt concerning the subject of the application to enforce, the court may request for explanation of the person having initiated the application for judgement enforcement as well as inquire the defendant to the point of application and, if necessary, request for additional documents from the court who had pronounced the judgement.

Article 38
Procedure for Recognition and Enforcement

1. The procedure for recognition and enforcement of the judgements shall be governed by the law of the Contracting Party of which the recognition and enforcement is sought.

2. In the implementation of the present Agreement, the authority of which recognition and enforcement is sought shall be bound by merits of the case and shall only examine whether or not the conditions provided in the present Agreement is fulfilled.

Article 39
Settlements

Provisions of Articles 35 through 38 of this Agreement on court judgements shall be also applied to settlements approved by courts.

Article 40
Transfer of Money and Property

The provisions of the present Agreement relating to recognition and enforcement of judgements shall not affect the domestic rules of the Contracting Parties in regard with transfer of money and property, obtained as a result of judicial enforcement procedures to a foreign country.

CHAPTER III
FINAL PROVISIONS

Article 41
Solving of Disputes

Any difficulties which may arise in connection with the application of this Agreement shall be settled through diplomatic channels.

Article 42

The present Agreement shall be ratified and come into force 30 days after the exchange of the instrument of ratification.

Article 43

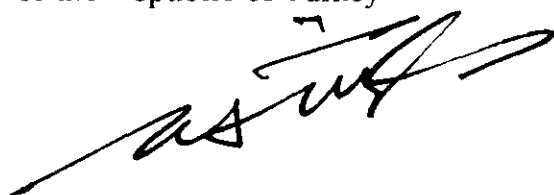
The Agreement shall remain in force for an indefinite period. However, each Contracting Party may denounce the Agreement at any time by giving a notice to the other Party,

Denunciation shall take effect six months after the date when the other Contracting Party has received such notification.

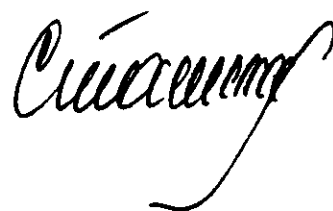
In witness whereof, the respective plenipotentiaries of the Contracting Parties have signed this Agreement and have affixed hereto their seals.

Done in Ankara on the 23 rd day of November 2000 in two copies ,
in Turkish, Ukrainian and English languages, all three texts having the same force.
In case of divergences in interpretation, the English text shall be referred to.

For the Republic of Turkey

For Ukraine

Nonofficial translation

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE

CERTIFIES THAT THE PRESIDENT OF UKRAINE HAS EMPOWERED

SUSANNA ROMANIVNA STANIK - The Minister of Justice of Ukraine

to sign the Agreement between Ukraine and the Republic of Turkey on legal assistance and legal relations in civil matters.

Kyiv, 21st of November, 2000

**The Minister of Foreign Affairs
of Ukraine**

[signed] **A.M. ZLENKO**

**For the Head of Law and Treaties
Department of the Ministry of Foreign
Affairs of Ukraine**

[signed] **I.V. OGNYVETS**

У Г О Д А
МІЖ ТУРЕЦЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ ТА УКРАЇНОЮ
ПРО ПРАВОВУ ДОПОМОГУ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО
В ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Турецька Республіка та Україна, які надалі іменуються Договірні Сторони,

сповнені бажання й надалі розвивати дружні стосунки та надавати взаємну допомогу в цивільних справах на основі принципів національного суверенітету, рівності прав та невтручання у внутрішні справи,

вирішили укласти Угоду про правову допомогу та співробітництво в цивільних справах та домовились про таке:

Г Л А В А І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1

Правовий захист

1. Громадяни Договірних Сторін мають право на рівний правовий захист на території другої Договірної Сторони щодо своїх прав та інтересів в цивільних справах так як би вони були громадянами другої Договірної Сторони.

2. Громадяни однієї Договірної Сторони на території другої Договірної Сторони мають право на вільний доступ до суду та інших компетентних органів для подання позовів та захисту своїх прав та інтересів щодо цивільних справ на тих самих умовах, як і громадяни другої Договірної Сторони.

3. До юридичних осіб, місце діяльності яких є на території однієї з Договірних Сторін і які були створені згідно з законом цієї Договірної Сторони, також застосовуються положення цієї Угоди.

Стаття 2

Центральні органи

1. Договірні Сторони призначають центральні органи для надання правової допомоги одна одній згідно з цією Угодою.

2. Центральним органом з боку Республіки Туреччина є Міністерство юстиції Республіки Туреччина, з боку України – Міністерство юстиції України.

3. Компетентні органи Договірних Сторін зносяться через їхні центральні органи з метою виконання цієї Угоди.

Стаття 3

Мова

Прохання про здійснення правової допомоги та додатки до нього складаються мовою запитуючої Договірної Сторони, до них також додаються завірені копії перекладу на мову другої Договірної Сторони або на англійську мову.

Стаття 4

Обмін інформацією

Міністерства юстиції Договірних Сторін на запит на взаємній основі надають одне одному інформацію про своє законодавство та практику в країні щодо правових проблем, які складають предмет цієї Угоди.

ГЛАВА II ПРАВОВА ДОПОМОГА

Розділ I ПРАВОВА ДОПОМОГА В ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Стаття 5 Обсяг правової допомоги

Правова допомога включає виконання судових процесуальних дій, передбачених законодавством Договірних Сторін, зокрема опитування сторін, свідків, експертів, здійснення експертизи, судового огляду, вручення та передачу документів, та інших правових дій, якщо це не суперечить законодавству запитуваної Договірної Сторони.

Стаття 6 Зміст запиту

1. Запит про правову допомогу має включати:
 - а) назви запитуючих та запитуваних органів;
 - б) природу процесуальних дій, необхідних для доказу, надаючи всю необхідну інформацію тощо;
 - в) імена, постійні адреси (місце проживання або місцеперебування); громадянство та вид діяльності сторін, в процесуальних діях, та їх представників, якщо такі є;
 - г) інформацію, необхідну для предмета та виконання запиту.
2. Запит про правову допомогу та супровідні документи мають бути підписані та скріплені офіційною печаткою запитуючого органу.
3. Якщо запитуваний орган вважає, що документи не відповідають пункту 1 цієї статті, запитуваний орган, у залежності від ситуації, або просить запитуючий орган доповнити клопотання, або негайно повертає його запитуючому органу.

Стаття 7 Процедура виконання

1. Запитуваний орган застосовує положення законодавства своєї держави для виконання запиту. Однак він може, на вимогу запитуючого органу, дотримуватися процедури, встановленої законодавством запитуючої Договірної Сторони, якщо це не суперечить внутрішньому законодавству.
2. Якщо орган запитуваної Договірної Сторони, до якого було надіслано запит, не є компетентним для його виконання, то такий орган повертає запит Центральному Органу запитуваної Договірної Сторони, і цей Центральний Орган надсилає запит компетентному органу.

Якщо запит передається не через Центральні органи Договірних Сторін, то орган, якому було надіслано запит, передає запит Центральному Органу, який без затримки повертає запит Центральному Органу запитуючої Договірної Сторони та інформує останню, що запит не було виконано за таких причин.
3. Центральний Орган запитуваної Договірної Сторони надсилає документи, що становлять виконання запиту, до Центрального Органу запитуючої Договірної Сторони. На кожному етапі розгляду справи у випадку якщо клопотання повністю

або частково невиконано запитуючий орган буде негайно проінформовано по тим же каналам.

Стаття 8

Вручення документів

1. Запит про вручення документів має містити повну адресу отримувача та документи, які потрібно вручити.

2. Якщо документ не може бути вручений за адресою, зазначеною в запиті про вручення, то запитуваний орган вдається до необхідних заходів щодо встановлення дійсної адреси. Якщо дійсну адресу встановити неможливо, то запитувана Договірна Сторона інформує про це запитуючу Договірну Сторону та повертає документи останній.

3. Підтвердження вручення документів оформляється відповідно до вимог законодавства запитуваної Договірної Сторони.

У підтвердженні повинні бути зазначені дата й місце вручення, а також ім'я особи, яка отримала документ.

Стаття 9

Витрати щодо передачі документів

Кожна Договірна Сторона несе всі витрати, що виникають на її території при виконанні запиту, і не вимагатиме за це відшкодування.

Стаття 10

Відмова у наданні правової допомоги

Правова допомога не надається, якщо вважається, що виконання запиту порушуватиме суверенітет, безпеку та громадський порядок запитуваної Договірної Сторони. Однак про причини відмови має бути повідомлено другій Договірній Стороні в письмовій формі.

Стаття 11

Виклик за кордон свідка, експерта

1. Якщо під час судового розгляду справи на території однієї Договірної Сторони виникне потреба в особистій явці свідка або експерта, які проживають на території другої Договірної Сторони, то слід звернутися до центральних органів цієї Договірної Сторони з запитом про виклик.

2. Виклик не може містити санкцій на випадок неявки викликаного.

3. Особа, яка є громадянином Договірної Сторони і яка викликається до суду іншої Договірної Сторони, в якості свідка чи експерта під час судового розгляду в цій Договірній Стороні, не може бути притягнута до відповідальності чи бути об'єктом будь-яких обмежень щодо його особистої свободи на території цієї Договірної Сторони у зв'язку з будь-яким діянням, скоєним ним до перетинання її державного кордону.

4. Цією гарантією не користується свідок чи експерт, якщо він/вона протягом 15 днів з моменту повідомлення судом, який викликав його/її в якості свідка, про те, що його/її присутність не є обов'язковою, не залишить територію запитуючої Договірної Сторони. У цей строк не зараховується час, протягом якого свідок чи експерт не міг залишити територію запитуючої Договірної Сторони за незалежних від нього обставин.

5. Запитуючий орган має повідомити свідка чи експерта, що витрати на проїзд, витрати на перебування та оплата експертизи відшкодовуються на умовах, передбачених законодавством запитуючої Договірної Сторони. На вимогу такої особи, запитуючий орган виплачує аванс за витрати на проїзд та перебування.

Розділ II ДОКУМЕНТИ

Стаття 12 Документи про особистий стан та інші документи

На запит судів чи інших компетентних органів однієї з Договірних Сторін, друга Договірна Сторона передає копії документів про особистий стан, інші документи, пов'язані з особистим статусом чи інтересами громадян запитуючої сторони, без перекладу та оплати.

Стаття 13 Дійсність документів

1. Документи, які були складені, видані чи засвідчені та скріплені офіційною печаткою на території однієї з Договірних Сторін, або їх засвідчені копії не підлягають легалізації на території іншої Договірної Сторони.

2. Документи, видані офіційними органами Договірних Сторін, мають таку саму доказову силу й на території другої Договірної Сторони.

Розділ III ЗАСТАВА (JUDICATUM SOLVI) ТА СУДОВІ ВИТРАТИ

Стаття 14 Звільнення від застави (judicatum solvi)

1. Від громадян, які проживають на території Договірних Сторін, не вимагатиметься давати заставу (judicatum solvi) лише на тій підставі, що вони іноземці й не мають постійного місця проживання чи місця перебування на території другої Договірної Сторони, на території якої розглядається справа від громадян і які є позивачами чи сторонами, які виступають відповідачами чи зацікавленими особами перед судами Договірних Сторін.

2. Положення пункту 1 цієї статті застосовуються також до юридичних осіб.

Стаття 15 Звільнення від судових витрат

1. Громадяни будь-якої з Договірних Сторін мають право користуватися пільгами щодо звільнення від судового мита та витрат, а також отримувати безкоштовну правову допомогу в судах іншої Договірної Сторони на тих самих умовах і в тому самому обсязі, що й громадяни останньої.

2. Така правова допомога застосовується в усіх процесуальних діях у справі, включаючи процедуру виконання.

Стаття 16
Видача документів щодо правової допомоги

1. Довідка щодо особистого, сімейного та майнового стану необхідна для використання положень статті 15, видається компетентним органом Договірної Сторони, в якій цей заявник має місце проживання або місцез перебування.

2. Якщо заявник не має місця проживання або місцез перебування на території Договірної Сторони, то таку довідку може видати дипломатична місія чи консульська установа його країни.

3. Судовий орган, на підставі клопотання про звільнення від судового мита та витрат, може згідно з пунктом 3 статті 2 цієї Угоди запитати додаткову інформацію від органу, який видав таку довідку.

Розділ IV
КОЛІЗІЙНІ НОРМИ

Стаття 17
Юрисдикція судів

1. Якщо ця Угода не встановлює іншого, то суди Договірних Сторін мають юрисдикцію розглядати будь-які спори щодо цивільних справ, де відповідач має місце проживання. За позовами до юридичних осіб суди Договірних Сторін є компетентними, де юридична особа має орган управління чи представництво.

2. Якщо існує угода між сторонами суд або суди Договірних Сторін мають юрисдикцію вирішувати будь-які спори, які виникають або можуть виникнути щодо правових відносин. Коли відповідач оспорує юрисдикцію суду до початку розгляду справи, суд Договірної Сторони припиняє провадження по справі, не дивлячись на те, що він має виключну юрисдикцію.

3. Коли провадження у справі між сторонами порушено, суди Договірних Сторін відповідно до положень угоди, якщо нова справа розпочата цими ж сторонами та має такі ж самі підстави, останній суд припиняє провадження у справі.

Стаття 18
Правоздатність та дієздатність

1. Правоздатність та дієздатність фізичної особи визначається законодавством Договірної Сторони, громадянином якої є ця особа.

2. Правоздатність юридичної особи визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої знаходиться центральне управління згідно з її статутом.

Стаття 19
Визнання особи недієздатною
або обмежено дієздатною

1. При обмеженні в дієздатності особи або визнанні її недієздатною є компетентними суди та застосовується законодавство Договірної Сторони, громадянином якої є ця особа.

2. При необхідності суд однієї Договірної Сторони може сам вжити заходів, потрібних для захисту цієї особи та її майна, громадянина другої Договірної Сторони, який проживає та перебуває на її території та чия недієздатність або обмеження в дієздатності розглядається. Рішення, прийняті в зв'язку з цими заходами, слід направити до Центрального органу другої Договірної Сторони.

3. Положення пунктів 1 і 2 цієї статті застосовуються також при скасуванні обмеження в дієздатності особи або поновленні громадянина в дієздатності.

Стаття 20

Визнання безвісно відсутнім, оголошення померлим та встановлення факту смерті

1. У справах про визнання безвісно відсутнім, оголошення померлим та встановлення факту смерті є компетентними суди тієї Договірної Сторони, громадянином якої була особа в той час, коли вона за останніми відомостями була живою.

2. Суд однієї Договірної Сторони може визнати громадянина іншої Договірної Сторони безвісно відсутнім, оголосити померлим або встановити факт його смерті:

а) за заявою особи, яка має намір реалізувати свої права, що виникають зі спадкових або майнових відносин між подружжям, стосовно нерухомого майна особи, яка може бути визнаною безвісно відсутньою, оголошеною померлою або щодо якої може бути встановлено факт смерті, якщо це майно перебуває на території тієї Договірної Сторони, суд якої має винести рішення;

б) за заявою чоловіка (дружини) особи, яка може бути визнаною безвісно відсутньою, оголошеною померлою або щодо якої може бути встановлено факт смерті, що проживає на час подання на території тієї Договірної Сторони, суд якої має винести рішення.

3. У справах про визнання безвісно відсутнім, оголошення померлим та встановлення факту смерті застосовується законодавство тієї Договірної Сторони, громадянином якої була та особа на той час, коли за останніми відомостями була живою.

4. Рішення, постановлене згідно з пунктом 2 цієї статті, має правові наслідки лише на території тієї Договірної Сторони, суд якої виніс рішення.

Стаття 21

Укладення шлюбу

1. Умови укладення шлюбу визначаються для громадян, які укладають шлюб, законодавством Договірної Сторони, громадянами якої вони є. Крім того, повинні бути дотримані вимоги законодавства Договірної Сторони, на території якої укладається шлюб, щодо перешкод до укладення шлюбу.

2. Форма укладення шлюбу визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої укладається шлюб.

Стаття 22

Особисті та майнові права подружжя

1. Особисті та майнові правові стосунки подружжя, що мають однакове громадянство, будуть регулюватися законодавством тієї Договірної Сторони, громадянами якої вони є. Особисті та майнові правові стосунки подружжя, один з якого є громадянином однієї Договірної Сторони, а другий – громадянином другої

Договірної Сторони, будуть регулюватися законодавством тієї Договірної Сторони, на території якої вони мають спільне місце проживання.

2. Якщо один з подружжя проживає на території однієї Договірної Сторони, і обидва мають одне й те саме громадянство, то їх особисті та майнові права визначаються законодавством тієї Договірної Сторони, громадянами якої вони є.

3. Якщо один з подружжя є громадянином однієї Договірної Сторони, а другий - другої Договірної Сторони і один з них проживає на території однієї, а другий - на території другої Договірної Сторони, то їх особисті та майнові права визначаються законодавством Договірної Сторони, на території якої вони мали своє останнє спільне місце проживання.

4. Якщо особи, що вказані в пункті 3 цієї статті, не мали спільного місця проживання на територіях Договірних Сторін, то застосовується законодавство Договірної Сторони, суд якої розглядає справу.

Стаття 23

Розірвання шлюбу та визнання шлюбу недійсним

1. У справах про розірвання шлюбу та роздільне проживання подружжя, які мають однакове громадянство на день звернення до суду, компетентні органи тієї Договірної Сторони, громадянами якої вони є, будуть компетентними й будуть застосовувати своє законодавство. У справах про розірвання шлюбу та роздільне проживання подружжя, які мають однакове громадянство й проживають на території іншої Договірної Сторони, компетентні органи цієї Договірної Сторони також будуть компетентними вирішувати справу і застосовуватимуть своє законодавство. У випадку, коли один з подружжя є громадянином однієї Договірної Сторони, а інший - громадянином другої, розгляд справи про розірвання шлюбу та роздільне проживання подружжя визначатиметься законодавством Договірної Сторони, на території якої вони мають спільне місце проживання.

2. Якщо на момент подання заяви про розірвання шлюбу та роздільне проживання один з подружжя є громадянином однієї Договірної Сторони, а другий - другої Договірної Сторони і один з них проживає на території однієї Договірної Сторони, тоді компетентні установи обох Договірних Сторін мають юрисдикцію розглядати справу. У цьому випадку вони застосовують законодавство своєї держави.

3. У справах про визнання шлюбу недійсним застосовується законодавство Договірної Сторони, на території якої шлюб було укладено, відповідно до статті 21 цієї Угоди. При цьому юрисдикція судів визначається відповідно до пунктів 1 і 2 цієї статті.

Стаття 24

Права батьків та дитини

1. Справи про встановлення батьківства та оспорування батьківства, так само як і права, які мають батьки та діти з однаковим громадянством, регулюються законодавством тієї Договірної Сторони, громадянами якої вони є. Коли один із подружжя має громадянство однієї Договірної Сторони, а інший - другої Договірної Сторони, то застосовується законодавство тієї Договірної Сторони на території якої вони мають спільне місце проживання.

2. Якщо батьки мають місце проживання на території однієї Договірної Сторони, а дитина проживає на території другої Договірної Сторони, то їх правові стосунки будуть регулюватися законодавством Договірної Сторони батьків.

3. Батьківські права на дитину, батьки якої не перебувають у шлюбі, за умови відсутності спору, визначатимуться законодавством обох Договірних Сторін.

4. Для винесення рішення в питаннях, що вказані в пунктах 1-3 цієї статті, є компетентними установи Договірних Сторін, законодавство яких повинно застосовуватись. У разі можливості застосування законодавства обох Договірних Сторін компетентними є установи Договірних Сторін, на території якої проживає дитина.

5. Якщо позивач та відповідач проживають на території однієї Договірної Сторони, то є компетентними також установи цієї Договірної Сторони з дотриманням положень пунктів 1-3 цієї статті.

Стаття 25

Усиновлення дитини

1. Усиновлення дитини, яка є громадянином однієї Договірної Сторони та проживає на території другої Договірної Сторони, провадиться на підставі законодавства Договірних Сторін, громадянами якої є дитина й усиновитель.

2. Для всиновлення необхідно, якщо цього вимагає законодавство тієї Договірної Сторони, громадянином якої є всиновлюваний, - згода всиновлюваного, його законного представника та дозвіл компетентного державного органу.

3. Якщо дитину всиновлює подружжя, один з якого є громадянином однієї Договірної Сторони, а другий - другої Договірної Сторони, то мають бути дотримані вимоги, які передбачені законодавством обох Договірних Сторін.

4. Положення частин 1, 2 та 3 цієї статті стосуються також скасування всиновлення та визнання його недійсним.

5. У справах про всиновлення, скасування та визнання всиновлення недійсним є компетентним суд тієї Договірної Сторони, громадянином якої є всиновлюваний. Якщо всиновлюваний є громадянином однієї Договірної Сторони, а проживає на території другої Договірної Сторони, де також усиновитель має місце проживання, компетентним є також орган другої Договірної Сторони.

Стаття 26

Опіка та піклування

1. У справах про опіку та піклування над громадянами Договірних Сторін, оскільки є компетентним орган опіки та піклування Договірної Сторони, громадянином якої є особа, яка потребує опіки чи піклування. При цьому застосовується законодавство цієї Договірної Сторони. У разі призначення опікунства та піклування над громадянами, місце проживання, місцеперебування чи майно яких знаходяться на території іншої Договірної Сторони, то компетентними щодо опіки й піклування будуть також і відповідні органи тієї Договірної Сторони.

2. Правовідносини між опікуном або піклувальником та особою, яка перебуває під опікою або піклуванням, визначаються законодавством Договірної Сторони, компетентний орган опіки та піклування якої призначив опікуна чи піклувальника.

3. Якщо виникла потреба в заходах щодо опіки чи піклування в інтересах особи, яка перебуває під опікою чи піклуванням і місце проживання, місцеперебування, або майно якої знаходяться на території другої Договірної Сторони, тоді компетентний орган опіки та піклування цієї Договірної Сторони

має терміново повідомити через Міністерство юстиції відповідно до пункту 1 цієї статті іншу Договірну Сторону.

4. У невідкладних випадках компетентний орган опіки та піклування другої Договірної Сторони може сам застосовувати необхідні заходи, проте він повинен терміново повідомити про попередньо вжиті заходи через Міністерство юстиції компетентний, згідно з пунктом 1 цієї статті, орган опіки та піклування. Застосовані заходи залишаються чинними до винесення компетентними органами іншого рішення.

5. Компетентний згідно з пунктом 1 цієї статті орган опіки та піклування може передати опіку або піклування відповідним органам другої Договірної Сторони, якщо місце проживання або місцеперебування, або майно особи, яка перебуває під опікою чи піклуванням, знаходяться на території цієї Договірної Сторони. Передача дійсна лише в тому випадку, коли запитуваний орган дасть згоду прийняти опіку чи піклування та повідомить про це запитуючий орган.

6. Компетентний орган, який згідно з пунктом 5 цієї статті прийняв опіку або піклування, здійснює їх відповідно до законодавства своєї держави. Однак, він не має права виносити рішення у питаннях, що стосуються особистого статусу особи, яка знаходиться під опікою або піклуванням.

Стаття 27

Право власності

1. До нерухомості й права власності на неї застосовується законодавство Договірної Сторони, на території якої знаходиться нерухоме майно.

2. Право власності на транспортні засоби, які підлягають внесенню до державних реєстрів, визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої вони зареєстровані компетентними установами.

3. Виникнення та припинення права власності або іншого речового права на рухоме майно визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої майно знаходилось у момент, коли мали місце дія або інша обставина, що стали підставою виникнення або припинення такого права. Виникнення та припинення права власності або іншого речового права на майно, яке є предметом угоди, визначається законодавством місця здійснення угоди, якщо інше не передбачено угодою сторін.

Стаття 28

Форма угоди

1. Форма угоди визначається за законодавством Договірної Сторони, на території якої її укладено.

2. Форма угоди з приводу нерухомого майна та права на нього визначається законодавством Договірної Сторони, на території якої знаходиться таке майно.

Стаття 29

Відшкодування шкоди

1. Зобов'язання про відшкодування шкоди, крім тих, які випливають з договорів та інших правомірних дій, визначаються законодавством Договірної Сторони, на території якої мали місце дія або інша обставина, що стали підставою для вимоги відшкодування шкоди.

2. Якщо заподіювач шкоди і потерпілий є громадянами однієї Договірної Сторони й проживають на території іншої Договірної Сторони тимчасово, то

застосовується законодавство тієї Договірної Сторони, громадянами якої вони є за умови подання заяви до суду.

3. У справах, указаних у пунктах 1 і 2 цієї статті, є компетентним суд Договірної Сторони, на території якої мали місце дія або інша обставина, що стали підставою для вимоги про відшкодування шкоди. Крім цього, потерпілий може подати позов також до суду Договірної Сторони, на території якої проживає відповідач.

Стаття 30

Право успадкування

1. До правовідносин з успадкування рухомого майна застосовується законодавство Договірної Сторони, на території якої померлий мав останнє постійне місце проживання.

2. До правовідносин з успадкування нерухомого майна застосовується законодавство Договірної Сторони, на території якої знаходиться таке майно.

3. Громадяни однієї Договірної Сторони можуть набувати на території іншої Договірної Сторони право на майно й інші права, одержуючи спадщину за законом або розпорядженням у випадку смерті на тих самих умовах і в такому ж обсязі, що і громадяни цієї Договірної Сторони, окрім обмежень, застосовуваних щодо іноземців законодавством обох Договірних Сторін.

Стаття 31

Перехід спадщини державі

Якщо померлий громадянин однієї з Договірних Сторін не має спадкоємця на території другої Договірної Сторони, то його рухоме та нерухоме майно буде передано у власність тієї держави, на чій території воно знаходиться.

Стаття 32

Форма заповіту

Форма заповіту визначається законодавством Договірної Сторони, громадянином якої був спадкодавець на момент складання заповіту. Крім того, повинно бути вчтвудотримано законодавство Договірної Сторони, на території якої був складений заповіт. Це положення застосовується й відносно скасування або зміни заповіту.

Стаття 33

Компетентність у справах про успадкування

1. За винятком випадків, передбачених пунктом 2 цієї статті, провадження у справах про успадкування рухомого майна, провадять компетентні установи Договірної Сторони, на території якої померлий мав останнє постійне місце проживання.

2. Якщо все рухоме спадкове майно знаходиться на території Договірної Сторони, де померлий не мав останнього постійного місця проживання, провадження у справі про успадкування провадять установи цієї Договірної Сторони, якщо з цим згодні всі спадкоємці та за заявою спадкоємця або відказоодержувача.

3. Провадження у справах про успадкування нерухомого майна провадять компетентні установи Договірної Сторони, на території якої знаходиться це майно.

4. Положення цієї статті застосовуються й до спорів у справах про успадкування.

Стаття 34

Заходи щодо охорони спадщини

Компетентні органи будь-якої Договірної Сторони застосовують згідно зі своїм законодавством заходи, необхідні для охорони спадкового майна, яке залишене на її території громадянином другої Договірної Сторони.

Розділ V

ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Стаття 35

Визнання та виконання рішень у цивільних справах та кримінальних вироків у частині відшкодування шкоди.

1. Будь-яка Договірна Сторона визнає та виконує такі судові рішення, винесені на території іншої Договірної Сторони згідно з положеннями цієї Угоди:

- а) судові рішення щодо цивільних справ;
- б) кримінальні вироки в частині відшкодування шкоди.

2. Договірними Сторонами визнаються та виконуються рішення, що були винесені після набуття чинності цією Угодою.

Стаття 36

Умови визнання та виконання судових рішень

1. Рішення, зазначені в статті 35 цієї Угоди, підлягають визнанню та виконанню в другій Договірній Стороні за таких умов:

- а) судові рішення, винесені в будь-якій з Договірних Сторін, має бути остаточним та підлягати виконанню на її території;
- б) відповідачеві належним чином повинно було бути вручено виклик згідно з законодавством Договірної Сторони, в якій було винесено судові рішення;
- в) сторони в судовому розгляді не були позбавлені права захисту, їм було належним чином вручено повідомлення про виклик до суду та надана можливість бути представленими, у випадку коли вони не могли подати позов та захищатися;
- г) не існує іншого остаточного судового рішення, винесеного щодо того самого предмета щодо тих самих сторін на території Договірної Сторони, від якої запитується визнання та виконання;
- д) не існує незавершеного провадження у справі, яка базується на тих самих фактах, має ту саму мету та стосується тих самих сторін, у судовому органі тієї Договірної Сторони, від якої запитується визнання та виконання;
- е) таке рішення не суперечить основним принципам законодавства та громадському порядку Договірної Сторони, від якої запитується визнання та виконання.

Стаття 37

Розгляд клопотань про дозвіл виконання рішень

1. Розгляд клопотань про надання дозволу виконання рішень входить до компетенції судів Договірної Сторони, на території якої повинно бути здійснене виконання.

2. Реквізити клопотання визначаються законодавством Договірної Сторони, на території якої повинно бути здійснене виконання.

3. До клопотання про дозвіл виконання слід додати:

а) завірену судом копію рішення, офіційний документ про те, що рішення набуло чинності, якщо це не впливає з тексту самого рішення;

б) документ, який засвідчує, що відповідачу або його представнику, який не взяв участі у процесі, було своєчасно та в належній формі хоча б один раз вручено повідомлення про виклик до суду;

с) завірені переклади документів, що вказані в підпунктах (а) та (б) пункту 3 цієї статті.

4. Якщо у суду при видачі дозволу на виконання виникне сумнів, то він може запитати в особи, яка порушила клопотання про виконання рішення, пояснення, а також опитати відповідача по суті клопотання та, у разі потреби, запитати додаткові документи у суду, який виніс рішення.

Стаття 38

Порядок визнання та виконання рішень

1. Процедура визнання та виконання судового рішення регулюється законодавством Договірної Сторони, від якої запитується визнання та виконання.

2. При виконанні цієї Угоди органи, від яких запитується визнання та виконання, пов'язані конкретними обставинами справи та перевіряють лише те, чи дотримуються умови, передбачені цією Угодою.

Стаття 39

Врегулювання

Положення статей 35-38 даної Угоди про судові рішення застосовуються і до мирових угод, затверджених судом.

Стаття 40

Передача грошових сум та речей

Положення цієї Угоди, що стосуються визнання та виконання судових рішень, не повинні зачіпати внутрішні правила Договірних Сторін щодо передачі грошей чи майна, отриманих в результаті процедури виконання судового рішення до іноземної країни.

Глава III ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 41 Вирішення спорів

Будь-які складнощі, що можуть виникнути у зв'язку із застосуванням цієї Угоди, мають вирішуватися дипломатичними каналами.

Стаття 42

Ця Угода підлягає ратифікації та набуде чинності через 30 днів після обміну ратифікаційними грамотами.

Стаття 43

Ця Угода залишається чинною на невизначений строк. Однак кожна Договірна Сторона може денонсувати цю Угоду в будь-який час, повідомивши про це іншу Договірну Сторону.

Денонсація набуває чинності через шість місяців після дати, коли інша Договірна Сторона отримала таке повідомлення.

На засвідчення цього відповідні уповноважені особи Договірних Сторін підписали цю Угоду та скріпили її своїми печатками.

Вчинено в м. Анкара “___” листопада 2000 року в двох примірниках, турецькою, українською та англійською мовами, при чому всі тексти мають однакову силу. У разі виникнення суперечок у тлумаченні Договірні Сторони звертатимуться до тексту, викладеного англійською мовою.

ЗА ТУРЕЦЬКУ РЕСПУБЛІКУ

ЗА УКРАЇНУ

**МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ**

ПОСВІДЧУЄ, ЩО ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ УПОВНОВАЖИВ

**СТАНІК
СЮЗАННУ РОМАНІВНУ**

- Міністра юстиції України

**підписати Угоду між Україною та Республікою Туреччина про правову
допомогу та правові відносини в цивільних справах.**

Київ, 21 листопада 2000 року

**Міністр
Закордонних Справ
України**

А.М. ЗЛЕНКО

**За Начальника Договірної-
правового управління
Міністерства Закордонних
Справ України**

І.В. ОГНІВЕЦЬ